Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXXI № 1 (3568) Варшава, 4 січня 2026 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото з сайту city-adm.lviv.ua

Вітаємо з Різдвом Христовим та Новим 2026 роком!

ISSN 027-8254
01
9 770027 825269

eprasa.pl eddd93b819

Хай збудеться Різдво!

Різдвяна містерія дивує своєю простотою. Вбога стайня, сарайчик десь посеред поля, Марія і Йосиф, яким не було місця ані в заїзді, ані в домах мешканців села, новонароджене Дитя посеред худоби, пастухи. Щоправда, світить над цією убогою стаєнкою-вертепом Зоря, а в небі дехто чує голос ангелів. Але лише дехто! Приходять три царі-мудреці, а решта царів – не мудреців – залишилася вдома. Втратила шанс увійти до історії. Диво в біді, вбогість і простота позбавляє цю подію традиційних для нас ознак величі й пишності. Так цю картину описують Євангелії, так її малюють митці та оспівують колядники. І саме в цьому збувається Диво, яке змінює світ, приносить нову надію. Одвічна боротьба добра і зла, світла і темряви, в якій так часто зло і темрява можуть перемагати, тому що сильніші, тому що на їхньому боці й царі, й багато війська, і світова політика. А все ж таки саме так народжується Божественне!

В Україні Різдво 2025 року відбувається в зовсім неказкових обставинах. На небі – розблиски, але це не зоря, а ракети та снаряди. У багатьох домах відсутнє тепло та світло, і це не тому, що люди хочуть романтики, свічок – царі світу цього (і вже не один, а мабуть, кілька) знову за те, щоб вбивати невинних. У багатьох домівках уже не приймають матерів з дітьми, які поневіряються по світу. Зло і темрява густіють над нами. Чи народиться для нас Ісус? Чи Різдвяне чудо збудеться? Чи засвітить нам Зоря, ця справжня? І чи знайдеться Троє царів, які прийдуть і до нашого Вифлеєму десь біля Покровська, Запоріжжя, Сум, Львова або Одеси? Ми дуже хочемо в це вірити й потребуємо цього Чуда. Не прагнемо гори різдвяних подарунків, але «миру для людей його вподобання». І перемоги добра над злом та брехнею.

Тому віншуємо Вам – хай станеться Різдво у наших домівках, наших серцях, по всій Україні! Святкуймо і колядуймо у всіх сім'ях, бо якщо Христос народився в такій біді, то і в нашій біді Він нас не покине! Хай справжня Різдвяна Зоря засяє над всіма нашими Воїнами й освічує їм шлях, надає сили та захищає від північного диявола. Хай всі вони повернуться цілі й з перемогою до своїх домівок та сімей.

Бажаємо членам Об'єднання і всій українській громаді відваги Тихої Ночі та любові Різдвяного Вертепу, і кращого, Переможного Нового Року! Смачної куті, дзвінких колядок і світла Новонародженого Ісуса у всьому тому, що бажаєте та робите! І не забувайте, що крихтою добра можете допомогти тим, хто за вас стоїть, не жаліючи себе. Як різдвяною просфоркою. Христос Раждається!

Мирослав СКІРКА,
голова Об'єднання українців у Польщі

eprasa.pl eddd93b819

Правди, добра, світла, перемоги на Різдво та Новий 2026 рік бажає український Народний дім у Перемишлі.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

СПІЛКА РОДИН ПОЛІТВ'ЯЗНІВ
І РЕПРЕСОВАНИХ УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ
«ПАМ'ЯТЬ І СПАДЩИНА»

Дорогі Подруги і Друзі!

Прийміть слова привіту, побажання здоров'я і всемогутньої надії з нагоди Свят Різдва Христового та побажання сили, перемоги і миру в новому 2026 році в нашій Батьківщини.

18 жовтня 2025 року відбувся звітно-виборчий з'їзд усіх членів нашої Спілки, обрано нові органи, змінено назву та статут нашої організації. З'їзд актуалізував назву спілки, максимально зберігаючи стару назву. Від сьогодні ми «Спілка Родин Політв'язнів і Репресованих Українців в Польщі „Пам'ять і Спадщина"». У скороченні srpr.eu на сайті (він ще в розробці) та PAMIS на Facebook. У статут Спілки вписано можливість дистанційної участі в зборах та з'їзді усіх наших членів, розсіяних по території Польщі. Уточнили ми, що загальний з'їзд будемо проводити кожні чотири роки, маємо допомагати нашій Батьківщині під час війни, також виправили ми інші юридичні дрібниці. З'їзд також зобов'язав новообрану управу до невідкладного реагування на випадки осквернення українських місць пам'яті і цвинтарів у Польщі та у разі потреби наймати оплачуваного юриста. Обрано нову управу Спілки.

Пригадуємо членам Спілки і всім українцям у Польщі:

- щоб існувала в просторі пам'ять про наше минуле, потрібні Ми,
- щоб зберігати місця нашої пам'яті, потрібна наша Спілка,
- щоб Спілка існувала, потрібні нові Члени.

Прийміть ще раз побажання всякого добра і Різдва Христового. Щасти Вам, усім українцям та всім народам, які допомагають Україні. Агресорам і ворогам пропонуємо зупинитися, бо Різдво це не є кров та смерть, а перемога світла над темрявою, це любов і народження миру.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!
СЛАВІТЕ ЙОГО!

Голова Управи Славко ЦІКУЙ

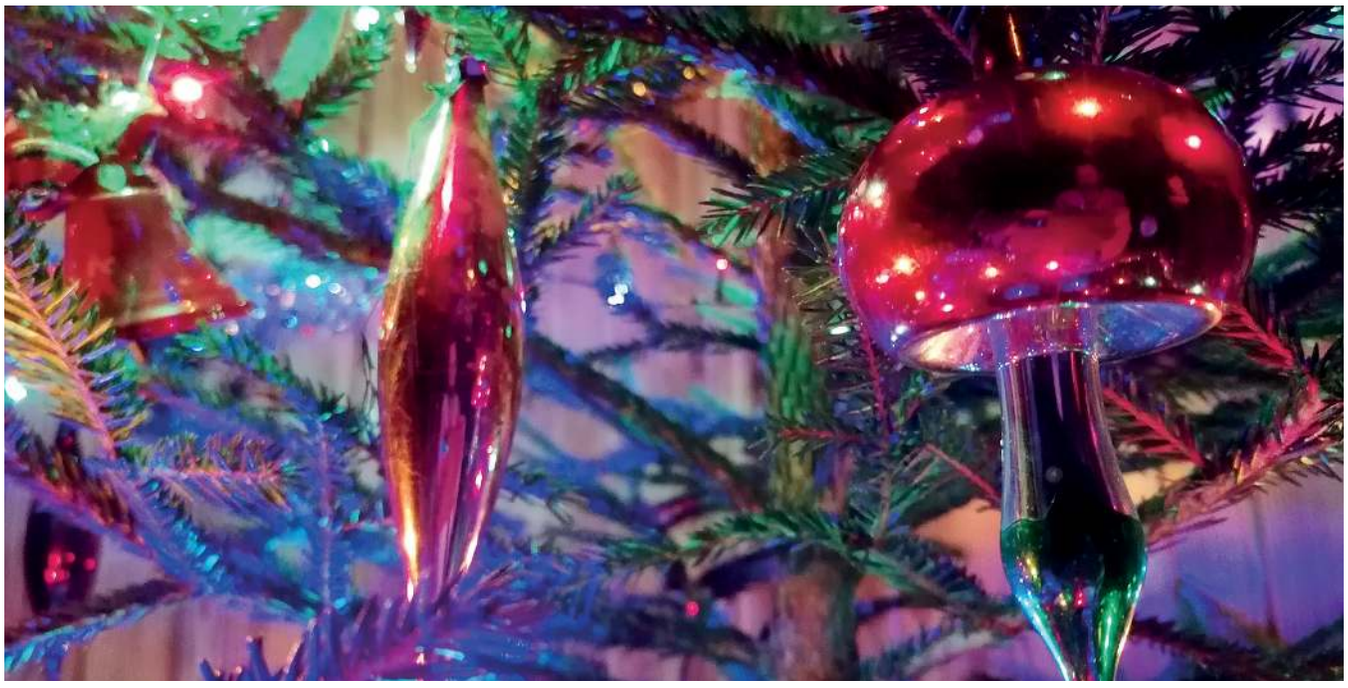

eprasa.pl eddd93b819

Благодійний різдвяний ярмарок у Варшаві

Майже 20 тисяч злотих – саме стільки коштів було зібрано під час благодійного різдвяного ярмарку «Різдвяна майстерня», який відбувся 21 грудня у Торговому домі братів Яблковських у Варшаві.

«Це вдвічі більше, ніж минулого року, і найкращий доказ того, що разом ми справді можемо багато чого зробити», – повідомив на своїй фейсбук-сторінці Фонд Uniters, який проводить щорічну акцію «Свята без тата». Саме на неї будуть скеровані отримані кошти. Їх буде використано, щоб придбати подарунки для дітей, постраждалих від війни в Україні, особливо для тих, хто живе поблизу лінії фронту.

Під час ярмарку 49 учасників з Польщі та України представили різноманіття товарів – від смачної їжі та різдвяних прикрас до книг. Також відбулися концерти дітей і дорослих.

Як кажуть організатори, цей ярмарок став набагато більше, ніж просто продажем, адже «він був символом співпраці та спільної місії». У цей передріздвяний час кілька українських організацій об'єдналося, щоб провести подію. Серед них – уже згаданий Фонд Uniters, Об'єднання українців у Польщі, фонд «Український дім», Пласт-Варшава, Товариство друзів України та «Жіноча територія», очільники яких взяли голос під час відкриття ярмарку.

Вкотре підтримало подію Посольство України у Польщі, а посол Василь Боднар з дружиною особисто відвідали ярмарок та офіційно його відкрили.

«Журавлі» з колядою у Кракові

19 грудня в греко-католицькому храмі Воздвиження Чесного Хреста у Кракові відбувся концерт Українського чоловічого хору «Журавлі». У виконанні хористів прозвучали колядки та щедрівки.

Наприкінці концерту голова краківського гуртка ОУП Андрій Олійник *(на фото)* передав диригенту хору Ярославу Вуйцику медаль від Світового конгресу українців.

– Цією медаллю СКУ нагороджує за особливі досягнення в обороні та допомозі Україні, – сказав Андрій Олійник.

Діяч Об'єднання зазначає, що відзнаку вручають винятковим особам і організаціям, які докладають великих зусиль для захисту та підтримки України.

– Сама медаль – унікальна тим, що її виготовляють з вистріляних артилерійських гільз. Ця медаль – символ того, що захисники боронять нас, а ми їм маємо в тому як тільки й чим тільки можемо допомагати, – додає голова краківського гуртка.

Під час концерту «Журавлі» дякували українцям, полякам і загалом Польщі за особливу підтримку й солідарність з Україною від початку повномасштабної війни. Після виступу також пройшла збірка для механізованого батальйону 23-ї окремої механізованої бригади Сухопутних військ ЗСУ.

«Журавлі» підтримують бригаду з 2023 року. За цей час вони доставили піхотинцям РЕБи, пікап, продукти – сухпайки, консерви, «кікімори», тобто костюми для маскування тощо. Військові надалі співпрацюють із «Журавлями». Наразі учасники хору планують наступний візит з допомогою, а у Кракові хор збирав кошти на автомобіль. Додамо, що прапор 23-ї окремої механізованої бригади ЗСУ «Журавлі» возять із собою та ставлять поруч під час концертів.

Колядування у Кракові організували краківський гурток Об'єднання українців у Польщі та хор «Журавлі». Концерт відбувся завдяки фінансовій підтримці Міністерства внутрішніх справ та адміністрації.

Фото з архіву хору / авторка Юлія Філь

Перформанс та радіопостановка «Краєчки»

Діти з перемиського гурту «Краєчка» взяли участь у записі радіовистави «Про зачароване копито, собаку та веселий желейний годинник з куполоподібною шапкою». В рамах ініціативи в листопаді було організовано виступ-перформанс, під час якого учасники гурту виконали кілька пісень зі свого репертуару, співаючи їх біля відчиненого вікна Народного дому.

Вистава та радіовистава були створені завдяки проєкту «Space(r)opera 2.0», що співфінансується ґрантовою програмою «Мовне різноманіття», реалізованою Інститутом мовного розмаїття Польщі (Instytut Różnorodności językowej Rzeczpospolitej).

Нагадаємо: «Краєчка» – це дитячий співочий гурт з Перемишля, керівницями якого є Тетяна Наконечна та Іванка Данилейко. Він був заснований у 2021 році та об'єднує дітей з Польщі й України. Колектив виконує традиційний репертуар, колись популярний серед української меншини. Діти репетирують у Народному домі.

Фото Павла Лози

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl eddd93b819

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

Коляда як міст, що об'єднав дітей

У школі в Срокові на Вармії та Мазурах відбувся II Конкурс українських колядок і щедрівок. Крім господарів, до нього долучилися також учні шкіл з Круклянок, Венґожева та Барцян.

Ідея конкурсу народилася з реальної потреби – у школі навчаються діти з України та представники української меншини, а ініціатива, як підкреслюють організаторки, йшла від самих учнів.

Дарія Оринчак, одна з координаторок заходу, наголошує, що українські колядки – не лише пісні про Різдво, а насамперед жива пам'ять і джерело сили: «Це щось, що єднає, дає надію і показує, ким ми є».

На багатьох особливе враження справив виступ учениці зі Срокова Іванки Ластівки з колядкою «Не плач, Рахиле!». Цей твір – далекий від святкової легкості, і сама виконавиця свідомо обрала його за глибину змісту. «Ця колядка – сумна», – коротко говорить Іванка, додаючи, що настрій твору перегукується з самотністю сучасних дітей у світі технологій.

Конкурс чітко показав ще одну важливу річ – українська культура не є чужою для тих, хто не має українського коріння. Серед них – Лаура Козловська. Вона розповідає, що теж хотіла спробувати заспівати колядку, а спроба переросла в зацікавлення мовою, її звучанням і бажання вчитися далі. Своєю чергою Каміла Павлусевич вже вдруге вийшла на конкурсну сцену, зазначивши, що їй дуже сподобалося. Обрану ж для виступу колядку «Спи, Ісусе, спи» вона називає різдвяною колисковою.

Поруч із ніжними та ліричними творами звучали й колядки про біль сьогодення. Єгор Білопольський, який родом із Запоріжжя, виконав пісню про солдатів, що захищають свою країну. З огляду на його особисту історію цей виступ набув особливої символіки – колядка прозвучала як молитва і як пам'ять про дім, який довелося залишити.

Журі конкурсу зізналося, що оцінювати було непросто. Його голова, етнографиня Роксана Бутрим-Лампарт, звертала увагу не лише на чистоту співу чи ритм, а й на те, що важко виміряти балами – сценічну свободу виконавців, контакт із публікою, «енергію або емоції». У підсумку вона висловила головну думку: «Кожна дитина, яка тут заспівала, вже виграла». Виграли й батьки, і вчителі, і всі, хто дав юним виконавцям відчути, що вони можуть подолати переживання й вийти на сцену.

Голова журі цінує також участь польських дітей. Їхня готовність співати українською, вивчати тексти й почуватися на сцені впевнено стала, за словами Роксани Бутрим-Лампарт, доказом того, що на Мазурах співжиття українців і поляків може бути «природною річчю», особливо для дітей, які ще не мислять категоріями поділу.

II Конкурс українських колядок і щедрівок у Срокові довів: традиція не консервує минуле, а відкриває майбутнє. Завдяки музиці, голосу і дитячій відвазі виходити на сцену тут вдалося створити простір, у якому різне походження не має значення, водночас спільна пісня стає мовою порозуміння. ●

eprasa.pl eddd93b819

Різдво у Києві

Підготувала **Тетяна ДАНЮЧЕНКО**
Фото з сайтів kyivcity.gov.ua та city-adm.lviv.ua

Різдво-2025: колядки, вертепи, різдвяні зірки

У 2023 році президент Володимир Зеленський підписав указ про перенесення святкування Різдва в Україні з 7 січня на 25 грудня. Одним із чинників, що спонукали до цієї зміни, стала війна росії проти України. Тож Україна зараз святкує Різдво разом з усією Європою.

В **Києві** в ці дні відбулись різдвяні заходи: виставки, майстер-класи, лекції, концерти, святкові новорічні ялинки для дітей. Однак через війну окремих масових заходів не проводили.

В центрі столиці, на Софійській площі, встановили Різдвяний вертеп зі сценою поклоніння новонародженому Ісусу в яслах. Там же відкрили і головну ялинку країни. Цьогоріч це штучне дерево 16 метрів заввишки, оформлене в пастельних кольорах, прикрашене 4,5 тисячами іграшок, підсвічене гірляндою. Біля ялинки на час зимових свят з'явився новий арт-об'єкт – інтерактивна інсталяція «Серце у крижаній брилі». Він представляє собою серце, скуте у крижаній брилі. Зсередини звучить композиція «Бога тінь» – різдвяна пісня про захисників і захисниць, які продовжують боронити Україну щодня, навіть у свята. Метою цієї події є заклик віднайти в собі сили для емоційної підтримки одне одного. Усім охочим пропонується торкнутися крижаної брили, щоб вона поступово розтанула, вивільнивши скуте в ній серце і мелодію.

Києвом пройшла різдвяна хода із зірками, яку організував Музей Івана Гончара. Ходу супроводжували колядки у виконанні київських фольклорних гуртів «ЩукаРиба» та «Стодивниця». Цього року вона була присвячена не лише збереженню давніх українських традицій, але й вшануванню пам'яті загиблих захисників. Фольклорні колективи виконали колядки на Михайлівській площі, після чого пройшли центральними вулицями міста. На Софійській площі у спільному виконанні сотнями голосів зазвучала «Нова радість стала».

eprasa.pl eddd93b819

Також традиційно, вже восьмий рік поспіль, спільнота «Київська коляда» привітала пасажирів столичного метро із зимовими святами. На станції «Золоті ворота» пролунало понад 20 колядок.

У Київській опері відбувся святковий концерт «РІЗДВО в Укритті», а в Національній опереті України – вистава «Різдвяні зустрічі». У туристично-інформаційному центрі столиці відбулася святкова акція «Київ вітає». Учасникам дарували ексклюзивні різдвяні листівки із зображенням головних туристичних локацій Києва, а також можливість поставити спеціальний святковий штамп. До акції долучилися майже 300 осіб.

Також у столиці провели кілька безплатних святкових екскурсій для киян і гостей міста. Було організовано 14 тематичних прогулянок, на які зареєструвалися понад 400 осіб. Учасники мали змогу відчути святкову атмосферу міста, дізнатися більше про історію Києва, українські традиції та різдвяні легенди.

Культурно-мистецькі заходи відбулися і в Національному музеї народної архітектури та побуту України у Пирогові, зокрема: відтворення традиційних обрядів та звичаїв, які супроводжували святкування Різдва в українських селах, шопка – унікальна різдвяна інсталяція, виконання автентичних колядок творчими колективами.

У **Львові** головну ялинку відкрили на проспекті Свободи біля Оперного театру. Ялинка, що колись була маленьким метровим деревцем у квартирі на Сихові, стала головною окрасою Львова – її подарувала місту одна зі львівських родин. Ялинці 18 років. Її висота 14 метрів. Цьогоріч місто отримало понад 15 заявок від мешканців Львова та львівської громади з наміром подарувати ялинку, при відборі ялинки брали до уваги креслатість, висоту і доступність зрізання дерева.

У центрі Львова, на площі Ангелів встановили головний різдвяний дідух. Чотирьохметровий символ Різдва перебуватиме там до завершення різдвяних свят.

Містом пройшла святкова хода, під час якої лунали колядки від співочих колективів, зокрема представників Галицького академічного камерного хору та етно-гурту «Джереґеля», а по завершенню містян частували пампухами. Хода розпочалася з площі Ринок, її учасники несли маленькі дідушки.

Також відбулася Скорботна коляда – подія, ініційована містом, щоб вшанувати пам'ять захисників і захисниць України. Виконував колядки муніципальний хор «Гомін», який спеціально для цієї події підготував окремий, особливий репертуар. Такий захід у Львові проводять уже вдруге. Скорботна коляда – це різновид українських колядок, які мають трагічний або сумний зміст. Вони виникли як реакція на певні історичні події, трагедії, або втрати, що торкнулися народу чи

окремих родин. На відміну від традиційних колядок, які зазвичай звеличують народження Ісуса Христа і несуть радісні, піднесені мотиви, скорботні коляди наповнені болем, журбою та роздумами про втрати і долю людей.

В місті пройшов традиційний фестиваль «Спалах різдвяної звізди», у межах якого центральною частиною міста пройшла Хода звіздарів. Цьогоріч фестиваль відзначає своє 20-річчя. Святкова хода зібрала понад дві тисячі учасників. Спеціально для цьогорічного фестивалю було підготовлено чотири унікальні різдвяні звізди – по одній для різних музеїв. Для дітей провели творчі майстер-класи, під час яких вони власноруч виготовляли невеликі різдвяні зірки.

Окрім цього, відбувся благодійний тематичний «Забіг Звіздарів» – забіг від бігової спільноти chumaky та Львівської міської ради.

На території музею під відкритим небом «Шевченківський гай» у Львові пройшов фестиваль «Різдво в гаю». Відвідувачі мали можливість оглянути різноманітні вертепи від аматорських колективів Львова та області. На гостей чекали колядники і вертепи, «жива» шопка з тваринами та екскурсія «Українське Різдво». ●

eprasa.pl eddd93b819

Діти, що народилися в 2025 році

Данило-Орест Лайкош, 19.10.2025, Краків, вага 3780 г, зріст 56 см

Іван Купіш, 03.11.2025, Валч, вага 3520 г, зріст 50 см, батьки – Куба Купіш та Оксана Чабан

Софія-Марія Сулим, 01.02.2025, Пемпово, вага 2870 г, зріст 55см, батьки – Магдалина та Мирон

Емілія Руссу, 30.07.2025, Варшава, вага 3815 г, зріст 59 см

Олаф Жолондек, 25.06.2025, вага 2670 г, зріст 51 см, батьки – Олександра і Павел

Ярослав Стецько, 13.05.2025, Старґард, син Павла і Роксани

eprasa.pl eddd93b819

Михась Гойсак, 29.05.2025, Маластів, вага 3470 г, зріст 50 см, син Катерини та Славка

Антін Набережний, 30.11.2025, Славно (Західнопоморське воєводство), вага 3500 г, зріст 56 см

Михайлинка Деменюк, Ополе, вага 3840 г, зріст 59 см

Ліліана Комар, 28.05.2025, Краків, вага 3340 г, зріст 55 см, доня Петра та Юлії

Корнелія Ґолькс, Ольштин, вага 3760 г, зріст 57 см

Іван-Василь Логін, 08.10.2025, Ґданськ, вага 3650 г, зріст 54 см, батьки – Орися і Андрій Логіни

Анастасія-Лідія Добрянська, 05.02.2025, Ґданськ, вага 3580 г, зріст 57 см, батьки – Катерина та Андрій Добрянські

Юліан Куцаб, 14.07.2025, Пралківці біля Перемишля, вага 3800 г, зріст 59 см, син Ніни та Петра, брат Міленки та Орянки

eprasa.pl eddd93b819

Павло ЛОЗА

Найголовніші події українців у Польщі за 2025 рік

Ми вступили в новий рік. Але на мить повернемося до минулого та нагадаємо вам основні події, важливі для української громади у 2025 році.

СІЧЕНЬ

Один із перших номерів 2025 року ми почали з інформації про те, що у січні виповнилося 20 років існування у Польщі закону про нацменшини. З цієї нагоди у Білостоці відбулася IV Наукова конференція «Національні, етнічні та мовні меншини в Польщі на європейському тлі». Наступний матеріал на цю тематику, який вийшов у січні, розповідав про пресконференцію, організовану в Сеймі. З журналістами зустрівся очільник відомства міністр Томаш Семоняк та співголови Спільної комісії уряду та нацменшин – державний секретар Томаш Шиманський і представник української громади Григорій Купріянович. Додамо, що до теми 20-ліття існування закону ми поверталися в тижневику кілька разів протягом 2025 року.

ЛЮТИЙ

Героїнею першого номера у лютому стала політика, точніше – державна політика щодо іноземців, зокрема біженців. Серед іншого, ми опублікували відкритий лист до прем'єр-міністра Польщі щодо зміни правил надання підтримки для біженців з України в межах програми «800+». У ньому польські неурядові організації, що підтримують українських мігрантів і біженців, висловили глибоку стурбованість тенденцією використовувати проблему українських біженців у політичних цілях.

БЕРЕЗЕНЬ

Березень розпочали з новин про новообрану директорку однієї з найважливіших мистецьких установ Польщі – Центру сучасного мистецтва «Уяздовський замок» у Варшаві. Його очолила Анна Лазар.

У березні ми теж відзначали 80-ту річницю трагічних подій у селі Павлокома. Пам'ять загиблих там у 1945 році українців вшанували українські дипломати, представники влади Підкарпаття та українська громада.

Також писали про надлісництво Лосє у Ґорлицькому повіті. Воно хоче побудувати оглядову вежу на святій горі Явір, місці паломництва греко-католиків і православних із Польщі та Словаччини. Проєкт викликав спротив у лемківському середовищі.

Були й позитивні новини. У столиці Польщі лідера варшавської Громадської ініціативи з догляду за могилами воїнів Української Народної Республіки Юрія Рейта відзначено орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня. А кореспондента «Ґазети виборчої» Петра Андрусечка, який також є автором статей для нашого тижневика, нагороджено орденом «За заслуги» III ступеня.

Цього ж місяця відбулося засідання Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин, під час якого державна і меншинна сторони погодили необхідність оновлення закону про нацменшини та підписали декларацію про створення відповідної робочої групи, що працюватиме над цим питанням.

Березень закрили урочистості з нагоди вшанування пам'яті отця Михайла Вербицького в Млинах.

КВІТЕНЬ

Перший номер цього місяця ми присвятили одній людині – Ірині Снігур, колишній директорці IV Загальноосвітнього ліцею у Лігниці, яка 7 квітня святкувала 90 років.

Ще однією важливою подією квітня було відзначення 80-х роковин трагедії у Березці, Бахові та Сівчині, що розташовані в Перемиському повіті. На цвинтарях цих сіл відбулося вшанування пам'яті їхніх мирних мешканців, убитих 11 квітня 1945 року.

У квітні повідомляли теж про чергову умисну провокацію на горі Монастир біля села Верхрата у Підкарпатському воєводстві. Невідомі підмінили пам'ятну таблицю на могилі, де поховані члени українського підпілля.

ТРАВЕНЬ

Цього місяця відбулася найважливіша подія року для Об'єднання українців у Польщі. У Перемишлі на травневі довгі вихідні пройшов IX З'їзд ОУП. Його делегати вирішили, що організацією надалі керуватиме Мирослав Скірка. Заступником голови обрано Ігоря Горківа.

У наступних травневих номерах ми друкували матеріали про дискусії, що звучали під час з'їзду. Серед них переважали питання ідентичності, навчання української мови та майбутнього громади. Самому з'їзду передувала звітно-виборча кампанія, яка проходила у відділах ОУП.

У травні Об'єднання українців у Польщі повідомило, що в мережі поширюють фальшиві інформації нібито організація планує встановити біля Перемишля пам'ятник УПА. Протягом року жертвами гібридної війни стали й інші українські організації та їхні лідери.

ЧЕРВЕНЬ

Якщо червень – то День дитини. Саме йому тижневик присвятив багато сторінок. Зокрема, ми звітували зі Свята дитячої творчості у Ридзеві, яке багато років організовує Мазурський відділ Об'єднання українців у Польщі та греко-католицька парафія в Ґіжицьку.

Знаковою подією травня був 50-й Фестиваль українських дитячих колективів у Кошаліні, який зібрав приблизно 250 виконавців.

Своєю чергою у середині місяця в Ґурові-Ілавецькому відбулися урочисті події, пов'язані з наданням українській школі прапора та імені Мирона Сича.

Також польський Сейм прийняв закон про встановлення 11 липня Днем пам'яті про поляків, жертв геноциду, вчиненого Організацією українських націоналістів та Українською повстанською армією на східних територіях II Речі Посполитої. Потім це ж зробив Сенат. Після – підписав президент.

ЛИПЕНЬ

Цього місяця важливою для греко-католиків у Польщі стала новина, яка надійшла з Ватикану. 10 липня по-

eprasa.pl eddd93b819

відомили, що папа Лев XIV, поблагословивши рішення Синоду єпископів УГКЦ, призначив отця Маріуша Тому Дмитерка єпископом-помічником Вроцлавсько-Кошалінської єпархії УГКЦ у Польщі. Єпископська хіротонія владики-номінанта відбулася 13 вересня.

Традиційно липень – це місяць, коли відбувається багато українських заходів, зокрема Ніч Купала у Круклянках та Дубичах-Церковних, «Еколомия» в Ґурові-Ілавецькому, «Лемківська ватра» у Ждині.

Також у липні 90 років виповнилося Михайлові Дуді – колишньому диригентові та художньому керівнику шкільних колективів, які діяли при IV Загальноосвітньому ліцеї у Лігниці.

СЕРПЕНЬ

У серпні немає важливішої дати за День Незалежності України, який відзначають українці в усьому світі. У Польщі також відбулася низка заходів із нагоди 34-ї річниці українського державного свята, під час яких провели благодійні збірки, зокрема для ЗСУ.

Раніше, у середині місяця, в Перемишлі пройшла знакова подія не лише для українців, але загалом міста. Було проведено перший місцевий літературний фестиваль – «Місто з рікою», який організував Перемиський відділ ОУП. Це були чотири дні зустрічей з письменниками Польщі та України й інші супровідні заходи.

14 серпня в кількох десятках міст одночасно поляки та українці вчергове запалили свічки на могилах бійців Української Народної Республіки у рамах акції «Полум'я братерства».

Цей місяць ми завершили звітом з XXV Народних гулянь в Асунах.

ВЕРЕСЕНЬ

Один із номерів ми відкрили матеріалом про волонтерів з Вармії та Мазур, яких у Львові відзначили українськими державними нагородами.

Показовою була обкладинка ще одного вересневого номера, де розміщено фото купола греко-католицької церкви у Лігниці, з якого зрізали та вкрали хрест. На справу відреагувало, зокрема, Посольство України в Польщі та ОУП.

А в останні вихідні вересня відбулися XXX Відкриття культурного сезону українців Вармії та Мазур у Срокові.

ЖОВТЕНЬ

На початку місяця всі чекали – «чи когось знайдуть»? Йшлося про пошукові роботи навколо пам'ятного хреста в селі Юречкова Підкарпатського воєводства. Під час дослідження відповідної ділянки не було виявлено поховання членів українського підпілля. Проте на цьому роботи не завершаться. Їх мають подовжити цього року.

Тим часом у Вроцлаві 8 жовтня мер Маріуполя Вадим Бойченко, мер Вроцлава Яцек Сутрик, заступник директора Оссолінеум доктор Марек Мутор та голова ОУП Мирослав Скірка підписали Маріупольську декларацію пам'яті, гідності та справедливості. До неї приєднуватимуться інші міста Польщі та світу, а також громадські організації.

Важливою була й зустріч делегації Консультативного комітету Ради Європи (РЄ) з представниками національних меншин в Польщі, зокрема української, щодо Рамкової конвенції про захист національних меншин.

Також цього року, як виняток у жовтні, пройшов «Ярмарок Фест» у Ґданську. Фестиваль відбувся 49-й раз.

А у Сяноці свій 25-літній ювілей відзначив гурт «Відимо».

ЛИСТОПАД

Однією з найголовніших новин, про яку ми писали у листопаді, було те, що у Канцелярії Сейму створено Секретаріат меншинної частини Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин. Його завданням є надавати змістовну та адміністративну підтримку для представників меншин, що входять до комісії.

Ми писали теж про цьогорічного лауреата премії POLIN. Ним став Марко Хмелевський – солтис села Орля на Підляшші та місцевий український діяч. Нагороду він отримав за збереження пам'яті про євреїв, які жили в його рідному селищі.

Ще один матеріал присвятили питанню українських прапорів, які є власністю почесного консула України в Перемишлі. Їх протягом 2025 року кілька разів зривали з будівлі Народного дому.

Додамо, що у Народному дому відбувся З'їзд та вибори Спілки – «Пам'ять і спадщина», про що ми теж писали у листопаді.

Також треба згадати, що Синод єпископів Перемиско-Варшавської митрополії УГКЦ вирішив, що, починаючи від 18 січня 2026 року, на території митрополії Великдень та інші рухомі свята відзначатимуть за григоріанським календарем.

Ще одна важлива подія відбулася в Щеціні під час гала-концерту з нагоди 80-річчя польської освіти на Західному Помор'ї. У ході заходу Срібну відзнаку Західнопоморського Грифа отримав, серед інших, директор Початкової школи ім. Тараса Шевченка в Білому Борі Андрій Дрозд.

Місяць ми завершили інформацією про нагороди міністра освіти. Їх вручили директорам українських шкіл у Білому Борі – Дороті Стефанській-Джевєцькій та Андрію Дрозду, у Перемишлі – Йоанні Баран, а також директору Психолого-педагогічного консультаційного центру у Валчі Марку Сиринку.

ГРУДЕНЬ

Завершили 2025 рік новини про врочистості з нагоди Міжнародного дня волонтера, які відбулися в Ілаві, Форум українців Східної Європи у Перемишлі, що зібрав представників українства із 13 країн світу, та XXV Єпархіальний огляд релігійної творчості УГКЦ в Ґурові-Ілавецькому. ●

Фото Павла Лози

eprasa.pl eddd93b819

Григорій СПОДАРИК
Фото обкладинок надіслав автор статті

Між пам'яттю та сучасністю – книжки, які варто мати під рукою

На початок року хочемо запропонувати огляд, у якому згадуємо про цікаві книжкові новинки, що минулого року з'явилися на видавничому ринку. Більшість із вказаних у цьому матеріалі видань доступні для польського читача. Надзвичайно тішить той факт, що серед них є книги авторів, які походять з української меншини в Польщі, а також роботи, присвячені історії, культурі та сучасному досвіду України.

Хоча святковий час уже позаду, але книжка стане цінним подарунком з будь-якої нагоди. Пам'ятаймо, що читання допомагає розвивати мову, зміцнює зв'язок із культурою, а у випадку видань на українську тематику є також способом збереження ідентичності й символічним мостом, що поєднує нас з Україною. Більшість книжок, що потрапила до нашого огляду, вийшла в Польщі у 2025 році насамперед у перекладі польською мовою. Це нон-фікшн, зокрема репортажі та книги на історичну тематику, художня проза й есеїстика, доступні у великих книжкових мережах і в спеціалізованих видавництвах, як «Czarne», «Pogranicze» чи «Empik». Варто зауважити, що в останньому можна придбати також предмети щоденного вжитку чи елементи одягу з українською патріотичною символікою. Отже, книжковий подарунок завжди можна доповнити такою дрібничкою. Особливу увагу варто звернути на «Гарну книгарню». Не так давно вона перестала бути лише інтернет-магазином й відкрила стаціонарні книгарні в Познані та Варшаві. Її пропозиція є унікальною, адже дозволяє купувати на території Польщі книжки українською мовою – як найновіші видання, що виходять в Україні, так і класику літератури, репортажу, есеїстики чи дитячі книжки.

Усі запропоновані в нашому переліку книги поєднує тема війни. І не випадково, бо саме цей досвід сьогодні пронизує майже кожну сферу українського життя. Так само трагічні події часів ІІ Світової війни позначилися на функціонуванні громади українців у Польщі. Сам огляд хочемо розпочати з авторів, які походять з нашої спільноти. Про них та їхні праці ми вже писали ширше на сторінках тижневика, а тепер лише нагадаємо про цей доробок.

Одним з таких видань є книга Ольги Соляр «Dzikie Pole» («Дике поле»), написана польською мовою. Це документально-художня проза, присвячена першому року повномасштабної війни в Україні, побаченому очима військових і цивільних. Письменниця передає не лише страх і героїзм, а й щоденні турботи, втому та гіркий гумор людей, які живуть в екстремальних умовах. Нагадаємо, що Ольга Соляр – етнологиня, україністка й редакторка – вже багато років активно працює для розвитку української культури в Польщі.

Ще однією важливою книжковою позицією стало «Łemkowskie rozdroże» («Лемківське роздоріжжя») професора Ярослава Сирника з Вроцлава. Ідеться про об'ємне й ґрунтовне дослідження, присвячене історії, культурі та складній долі лемків у XX столітті. Автор показує, як акція «Вісла», зміни кордонів і державна політика впливали на ідентичність, пам'ять та щоденне життя цієї спільноти. Книжка – вагоме видання не лише для лемківської громади, а й всіх, хто цікавиться історією національних меншин у Польщі.

Поціновувачам історичних досліджень радимо також працю «Погром: Грубешівщина, весна 1944 року», яке підготували історики Ігор Галагіда та Мирослав Іваник. Книжка документує масові вбивства українців на Холмщині та Грубешівщині, спираючись на багатий архівний матеріал і свідчення очевидців. Це важке, але надзвичайно необхідне читання, яке дозволяє зрозуміти механізми насильства та його довготривалі наслідки.

Серед авторів молодшого покоління великою популярністю в Польщі користується письменник з України –

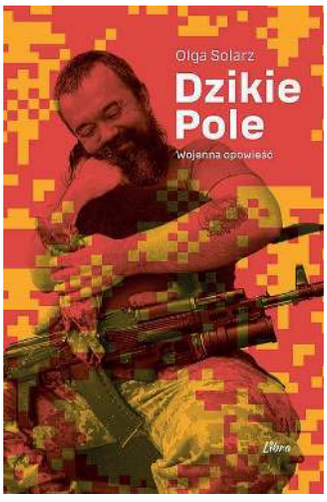

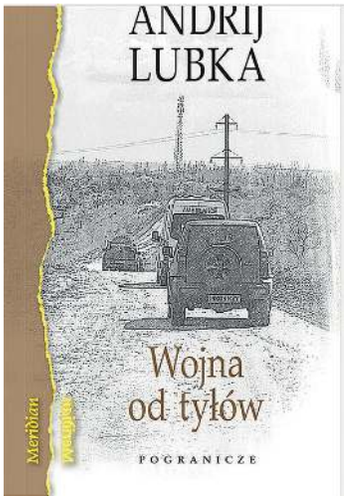

eprasa.pl eddd93b819

Андрій Любка. Польський переклад його книжки «Wojna od tyłów» («Війна з тильного боку»), виданий у видавництві «Pogranicze», є зворушливим нон-фікшн про досвід війни, побаченої з перспективи волонтерства. Андрій Любка описує людей, конкретні історії та щоденну боротьбу за виживання, солідарність і важливі в цей складний час сенси. У 2025 році письменник зустрічався з читачами, зокрема в Ольштині та Перемишлі, де наголошував, що війна – це не лише фронт, а й тил, створений звичайними людьми.

Видавництво «Czarne» цього року запропонувало репортаж «Śpiew syren» («Спів сирен») словацького журналіста Томаша Форро – книжку сувору, позбавлену пафосу, а завдяки цьому надзвичайно правдиву. Це розповідь про війну в Україні з перспективи цивільних, про страх, втрати, але і єдність.

Серед пропозиції «Гарної книгарні» тим часом знайдемо книжку Наталії Корнієнко «Слова і кулі» – збірку з 24 розмов із письменниками, поетами й журналістами, які сьогодні не лише є творцями, а й безпосередніми учасниками історії. Видання стало цінним свідченням безперервності української культури попри війну. Іще одна варта уваги позиція від книгарні – це «Інформаційна війна Російської Федерації проти України, Польщі та НАТО». Книга Марека Міхала ґрунтовно розкриває залаштунки російської дезінформаційної роботи, спрямованої проти України, Польщі та НАТО, показуючи її механізми, інструменти та ключових акторів. Завдяки доступному, але водночас глибокому аналізу видання допомагає краще зрозуміти сучасні інформаційні загрози, які безпосередньо впливають на безпеку та публічну дискусію в регіоні.

Цікавими є також номінанти від BBC-Україна на звання «Книга року 2025». Це різні за жанром книжки, але всі вони говорять про важливі для українців досвіди – війну, складну історію та пам'ять. Тут варто згадати «Букурію» Богдана Журавля – щиру й подекуди іронічну розповідь військового медика про фронтові будні, де страх і відчай часто поєднуються з чорним гумором. «Микольцьове щастя» Мирослави Кирильчук показує життя звичайної людини на тлі радянської колективізації та боротьби УПА, коли особисті мрії стикаються з жорстокою історією. «Вівці цілі» Євгенії Кузнєцової – спокійна, чутлива проза про крихкість життя і людяність у часи війни, а книжка есеїв «Твоє, моє, нічиє та інше» Ольги Карі допомагає зрозуміти, як радянське минуле досі впливає на сучасних українців. Хоч ці видання поки що не доступні в Польщі, на них варто звернути увагу як на важливі й актуальні голоси сучасної української літератури.

Це лише фрагмент багатої пропозиції й добре, якщо він стане заохоченням до власних пошуків. У світі надміру інформації саме література дозволяє зупинитися, зрозуміти й плекати пам'ять. ●

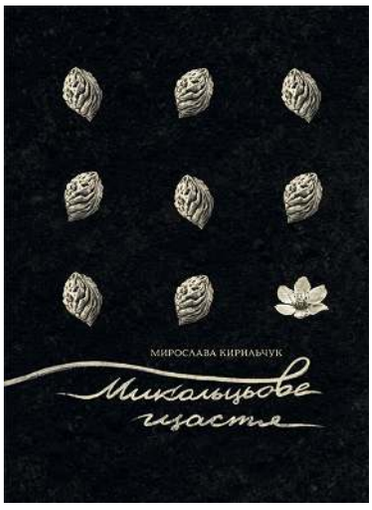

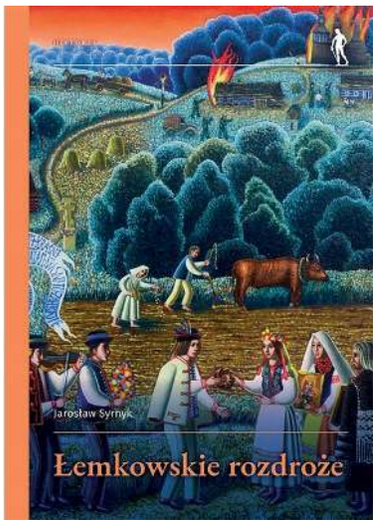

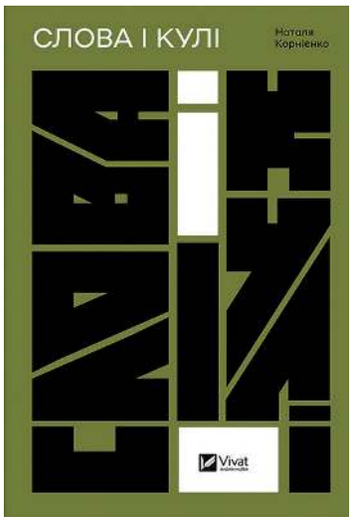

eprasa.pl eddd93b819

Історичний календар

СІЧЕНЬ

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

Фото з Вікіпедії

6 січня 1901 р. – 125 років тому в Полтаві народився Микола Гришко, вчений-ботанік, автор понад 50 праць з генетики, селекції, акліматизації та інтродукції рослин, фундатор Національного ботанічного саду НАН України.

Рід Миколи Гришка веде початок із шляхетної козацької старшини, від Грицька Пантюха-Зарубайленка, писаря Січі Запорізької. По батьковій лінії всі родичі були військовими. Батько Миколи, штабс-капітан Микола Гришко, на той час служив у Владикавказі, тож вихованням Миколки та його брата Бориса і сестри Анфіси займалася мама, яка привчала дітей до праці і рівного ставлення до всіх. Попри те, що родина належала до дворянства, вдома всі розмовляли українською мовою.

Коли Миколці було десять років, мама померла від туберкульозу, і дітей забрав до себе дідусь по материній лінії. Біля будинку, в якому жила родина, був гектар саду, що й визначило в майбутньому долю Миколи Гришка.

Щоправда, спочатку він вирішив підтримати родинну традицію і вступив до кадетського корпусу у Владикавказі, який закінчив у 1917 році. Але вже там він відчув, що земля його тягне набагато більше, тож через рік, після закінчення гімназії, стає студентом Сільськогосподарського інституту в Харкові. Навчання тривало недовго – через брак коштів і буремні революційні події Микола залишає навчання.

Повернутися до улюбленої справи вдалося лише у 1923 році, коли Микола відновив навчання уже у Полтавському сільськогосподарському інституті. Після закінчення працює викладачем генетики, селекції, насінництва і дослідної справи у Майнівському сільськогосподарському технікумі на Чернігівщині. У 1927 році друкує свою першу наукову працю, а невдовзі публікує підручник з генетики українською мовою.

1931 року Микола Гришко очолює відділ генетики і селекції Всесоюзного науково-дослідного інституту конопель у Глухові, береться за виведення нових сортів конопель, придатних для механізованого збирання. У 1936 році за наукові відкриття йому було присуджено ступінь доктора сільськогосподарських наук без захисту дисертації, а через рік – звання професора.

Гришка захоплює генетика. Він очолює кафедру генетики і селекції в Київському державному університеті імені Тараса Шевченка, випускає підручник українською мовою «Курс загальної генетики». У 1939 році Миколу Гришка обирають дійсним членом Академії наук УРСР і доручають керівництво Інститутом ботаніки Академії наук.

Але в середині 1930-х років почалася кампанія боротьби з генетикою як наукою, яку очолив Трохим Лисенко. Наукова дискусія завершилася репресіями, внаслідок чого видатні вчені-біологи (і генетики зокрема) Вавілов, Левитський, Карпетченко, Левін, Беляев були заарештовані і загинули у сталінських в'язницях. Миколу Гришка, який всіляко відстоював науковий підхід в біології, ця чаша оминула, хоча в 1948 році його було звільнено від виконання обов'язків голови Відділу сільськогосподарських наук.

У житті відомого вченого лишилася одна розрада – Ботанічний сад. Ідея його створення зародилася ще в 1918 році, коли була створена Національна академія наук. Але лише після того, як за справу взявся Микола Гришко та його команда, Ботанічний сад став набувати тих рис, які є зараз. Він особисто керував створенням експозиційних ділянок Ботанічного саду, його капітальним будівництвом та проведенням наукових досліджень. Лише один штрих: за його замовленням було завезено понад 800 сортів троянд, бузку та інших оранжерейних рослин з Німеччини.

Микола Гришко помер 3 січня 1964 року, не доживши кілька місяців до відкриття свого дітища – Центрального республіканського ботанічного саду. У 1991 році сад отримав назву Національний ботанічний сад імені Миколи Гришка НАН України.

13 січня 1936 р. у селі Гутирівка поблизу Полтави народився письменник, лауреат Шевченківської премії, журналіст і політв'язень комуністичного режиму Василь Захарченко.

Походив із селянської родини. Ще в шкільні роки захопився творчістю Олеся Гончара. Пізніше дороговказами в літературі, за його власним висловом, стали «три Григорії – Косинка та два брати Тютюнники».

Вступив на факультет журналістики Київського університету. Навчався на одному курсі з майбутнім класиком української літератури Борисом Олійником та відомим поетом-піснярем Вадимом Крищенком. Курс, на якому навчався Захарченко був особливим: серед студентів було багато молоді із сіл, яких набирали для того, щоб підготувати кадри для районних газет. Щоб якось прожити, хлопці ходили на залізничну станцію, де ночами розвантажували вагони.

Після закінчення університету в 1958 році спершу працював газетярем у Кременчуці, згодом переїхав у Донецьк. Боляче переживав наступ на українську мову. «Я задихався в задушливій зрусифікованій атмосфері, відчував, як міліє, пересихає моя мовна річка, як я глухну в цьому чужому російському морі», – згадував у письменницькому щоденнику.

На Донеччині зійшовся з Василем Стусом, Іваном Дзюбою, іншими українськими дисидентами. Допомагав збирати матеріали про зросійщення краю для праці, яку готував до друку Іван Дзюба.

Тоді ж, у середині 60-х, почав цікавитися темою Голодомору 1932-1933 років. Занотовував до письменницького щоденника розповіді очевидців на Полтавщині, Донеччині, Черкащині, Житомирщині, Чернігівщині. «Люди розповідали про такі жахи, про таку кричущу несправедливість, про такі звірства свого ж односельця-активіста, що серце обливалося кров'ю», – згадував Захарченко.

Вступивши в 1969 році до Спілки письменників, переїхав до Черкас, де спочатку працював у часописі «Молодь Черкащини», а згодом – у «Черкаській правді». Тут він написав свої найкращі повісті і романи. А ще – продовжив збирати матеріали про голод 33-го і 47-го років і передав їх Дзюбі через Стуса.

Після арешту Дзюби і Стуса під кадебістським «ковпаком» опинився й Захарченко. У його помешканні виявили самвидав та нотатники, а також заборонену книгу Юрія Горліс-Горського «Холодний Яр».

Захарченка звинуватили у «антирадянській діяльності» за ст.62 КК УРСР і засудили на 5 років суворого режиму. Поневірявся письменник у концтаборі № 5 у Пермській області Росії. В ув'язненні познайомився з іншими діячами українського руху опору 1960-1970-х років – Іваном Світличним, Семеном Глузманом, Ігорем Калинцем.

Членство у Спілці письменників, втрачене у зв'язку з арештом, було поновлене лише через десять років. До 1982-го ім'я

eprasa.pl eddd93b819

Василя Захарченка було викреслене з літературного процесу, а книжки вилучалися з книгозбірень. Прокуратура Черкаської області реабілітувала письменника лише 9 жовтня 1991 року, після здобуття Україною незалежності, яку він щиро вітав.

У 1995 році Захарченко став лауреатом Національної премії України імені Т. Шевченка за роман «Прибутні люди». Його літературна праця відзначена й іншими преміями – імені Андрія Головка (1989), імені Юрія Яновського (1991), імені Олекси Гірника (2005), імені Дмитра Нитченка (2009). У творчому доробку письменника десять романів, дев'ять повістей, понад сто оповідань. До останнього вболівав за долю держави і української мови.

Помер 5 грудня 2018 року, похований в Черкасах.

15 січня 1871 р. –155 років тому у Володимир-Волинському народився Агатангел Кримський, сходознавець, перекладач, який знав понад 60 мов, історик, один із засновників Української академії наук у 1918 році.

Він став одним із найвидатніших у світі мовознавців та фахівців з історії та культури Сходу. Талант до мов в Агатангела Кримського проявився ще змалку. У три з половиною роки він умів читати, у п'ять – пішов до училища в Звенигородці, куди переїхала сім'я. Далі було навчання в Острозькій та Київській гімназіях і вступ до Колегії Ґалаґана. В Острозькій прогімназії вивчив польську, французьку, англійську та німецьку мови, в колегії Ґалаґана опанував грецьку, італійську, турецьку. У 18 років Кримський досконало знав 8 мов, а до кінця життя – понад шістдесят (різні дослідники називають цифри від 56 до 100, звертаючи увагу, що він вивчав не лише мови, але і різні говірки, діалекти). Сам учений жартував, що легше знайти мову, яку він не знає, ніж порахувати, скільки знає.

Народився Агатангел Кримський у російськомовній сім'ї. Його батько, татарин з білоруським корінням, був учителем історії й географії, автором популярних на той час посібників і краєзнавчих книжок. Мати походила з польсько-литовського роду. Любов до України в юному віці в ньому пробудили твори Юрія Федьковича, Лесі Українки, а також уроки «руської мови» Павла Житецького. «І от узяв я якось повісті Федьковича з передмовою Драгоманова, узяв, прочитав, і мене нове світло осяяло. Я зрозумів, що мушу бути українофілом – це я зрозумів цілком свідомо. І от я жадібно ухопився за українство. Кожнісіньку вільну від офіційних занять часину я присвячував Україні», – згадував вчений у своїй автобіографії.

Після закінчення Колегії він переїздить до Москви, де навчається у Лазарєвському інституті східних мов. Закінчивши інститут, отримує дворічну стипендію для поїздки до Лівану й Сирії. Там Кримський отримав ґрунтовний вишкіл орієнталіста, основними дисциплінами для нього стали арабська філологія, іслам та арабська література. Крім того він досконало вивчив перську мову і літературу, а також турецьку мову та літературу. Повернувшись до Москви, викладає в рідному інституті (з 25 років), стає професором східної літератури (у 30 років), пише серію підручників, перекладає російською Коран.

Під час гетьманату Скоропадського 1918 року Кримський повертається до Києва. Він отримує посаду вченого секретаря новоствореної Української академії наук. Також очолює кабінет арабо-іранської філології та історико-філологічний відділ, під його керівництвом працюють правописна й діалектологічна комісії, словника живої мови, історії мови.

У 1919 році, з приходом більшовиків, існування Академії було поставлене на межу виживання. Кримський випрошує пайки та одяг для співробітників, разом з ними заготовляє дрова для опалення приміщення, де було так холодно, що чорнило замерзало. Саме завдяки Агатангелу Кримському вдалося зберегти Академію від знищення, а згодом розширити її та збагатити книгозбірню.

У цей же період професор викладає в Київському університеті, створюючи цілу школу орієнталізму в українській науці, пише низку праць, у яких доводить міцний зв'язок між культурою й мовами Близького Сходу й України. 1921 року він стає директором Інституту української наукової мови. На той момент він уже майже втратив зір через читання, тож його секретарем і постійним помічником стає Микола Левченко, якого він пізніше усиновив. У 1929 році Левченка заарештовують у справі СВУ. Після чого, протягом 5 років – заслання, а після повернення – самогубство. Ці події стали для Кримського страшним ударом. У 1941 році арештовують і самого Кримського як «ідеолога українського буржуазного націоналізму, який роками очолював націоналістичне підпілля». Його разом з представниками української інтелігенції (зокрема – членкинею Центральної Ради, письменницею та громадською діячкою Людмилою Старицькою-Черняхівською) відправляють до Казахстану.

Подальша доля Агатангела Кримського невідома. За офіційною версією 25 січня 1942 року він помер в кустанайській тюремній лікарні. Однак місце поховання видатного вченого досі не знайдене. 1957 року Агатангела Кримського було реабілітовано.

31 січня 1886 р. на Поділлі народився Віктор Приходько – правник, член Української Центральної Ради, голова Подільської губернської народної управи (1918), товариш міністра фінансів УНР (1922-1923).

Навчався в Приворотському духовному училищі Ушицького повіту, Подільській духовній семінарії та правничому факультеті Юр'ївському університеті (нині Тарту). Звідти перевівся до Київського університету. Із 1911-го – службовець Подільського губернського земства, з 1913-го – секретар земського журналу «Экономическая жизнь Подолии». Виконував обов›язки судового слідчого з цивільних справ Кам'янець-Подільського окружного суду.

У травні 1917 року від Поділля його обрали до Української Центральної Ради. Очолював відділ народної освіти Подільського губернського земства (1917-1918). З квітня 1918-го обіймав посаду голови Подільської губернської народної управи, займався організацією українського шкільництва.

В часи Української Держави продовжив роботу в земстві, яке було переведено до Кам'янця-Подільського. Гетьманський режим Приходько не сприйняв, взяв участь в антигетьманському повстанні.

З грудня 1918 року завідував Відділом судових справ Директорії УНР у Вінниці.

У березні 1919 року переобраний головою Подільського губернського земства. Підписав «Меморандум громадських діячів Поділля», в якому йшлося про недоліки внутрішньої політики Директорії УНР. У грудні 1919 року – призначений Подільським губернським комісаром.

Згодом виїхав до Польщі, став депутатом Ради Республіки, скликаної у січні 1921 року в Тарнові, був товаришем (заступником) міністра фінансів УНР, керуючим Міністерства фінансів і керівником одного з його відомств в еміграційному уряді Андрія Лівицького (1922-1923). Емігрував до Чехословаччини, викладав в Українській господарській академії в Подєбрадах.

У Чехословаччині почав писати спогади «Під сонцем Поділля», присвячені українському рухові на Поділлі в 1895-1907 роках.

В роки Другої світової був у складі Українського Центрального Комітету в Кракові. У 1945 році переїхав до Регенсбургу в Західній Німеччині. У 1949 році емігрував до США. Протягом десяти років очолював Український конгресовий комітет у США.

Помер 5 лютого 1982 року у Нью-Йорку.

eprasa.pl eddd93b819

Павло ЛОЗА

«Ватра» під ялинку

«Ватра», Зима №4, 2025, 28 с.

У грудні – можна сказати, під ялинку – Об'єднання лемків підготувало новий випуск квартальника «Ватра».

Четвертий номер журналу не міг обійтися без подій, якими жила лемківська громада в останні місяці. Важливою була участь великої групи діячів ОЛ у VI Міжнародній науковій конференції, котру щороку організовує Українське історичне товариство у Польщі (УІТ). Нагадаємо, що у рамах «Лемківського блоку» конференції відбулася презентація під назвою «Об'єднання лемків – 35 років діяльності», яку представив голова організації Григорій Трохановський. Тоді ж відзнаку УІТ «Сторож пам'яті» отримав Василь Шлянта, колишній голова Об'єднання лемків.

Саме цією інформацією та вітаннями лауреата починається зимовий випуск «Ватри».

Редакція видання опублікувала теж побажання для єпископа-помічника Вроцлавсько-Кошалінської єпархії УГКЦ Маріуша Дмитерка, єпископська хіротонія якого відбулася у вересні.

На сторінках квартальника можемо прочитати й про цьогорічну зустріч боднарчан, що пройшла в Лігниці. У ній взяло участь понад 200 осіб. Матеріал охоплює не лише звіти із самої зустрічі, а й уривки листів колишніх мешканців Боднарки до тогочасної влади з проханням повернутися до рідного села.

«Я написав прохання до Ряшівського воєводства повернутися до мого рідного села Боднарки. Я отримав відповідь, що моє прохання переслано до Горлицького повіту для розгляду. Минув місяць, а я не отримав жодної відповіді. (...) Я дуже хотів би повернутися туди і покласти там голову, і щоб мої діти були щасливі та жили в щасті на благо нашого народу», – з цими словами звернувся до Українського суспільно-культурного товариства в Польщі в 1956 році Семан Сокач із Роґозьніка біля Лігниці.

Окрему сторінку видання виділило для фоторепортажу «Боднарка, Боднарка округла як таляр, боднарски дівчата намалював маляр», присвячену колишнім жителькам села.

«Ватра» також згадує інші, не надто оптимістичні, події, що відбулися в Лігниці. Одна з них – зрізаний хрест на куполі лігницького греко-католицького храму, про що ми також неодноразово писали в «Нашому слові».

Уже традиційним елементом квартальника стали статті Богдана Гука. У цьому номері опубліковано продовження історичних матеріалів із циклу «Церковний архів». У його третій частині, спираючись на відповідні документи, дослідник пише про початки православ'я в Білянці. Крім цього, у журналі надруковано четверту частину серії «Лемки в Архіві ІНП», де історик описує діяльність Управління безпеки, скеровану проти мешканців села Бортне у 50-х роках.

У випуску також вміщено ще одну статтю Богдана Гука під назвою «Чи є Григорій Купріянович відьмою? Про лемківські інтерпретації Закону про меншини». Вона написана польською мовою. Приводом до її публікації стала серпнева скарга, подана громадською організацією з Ґорлиць «Руська Бурса» до Міністерства внутрішніх справ та адміністрації з проханням звільнити доктора Григорія Купріяновича з посади співголови Спільної комісії уряду та національних й етнічних меншин, оскільки він назвав мову написів на двомовних табличках у кількох селах Лемківщини «лемківським діалектом». Нагадаємо, що сьогодні такі двомовні таблички стоять у дев'яти селах ґміни Устя-Ґорлицьке. Схожу позицію з цього питання висловило теж Товариство лемків (Стоваришыня Лемків – ориг.).

Як зазначає автор на початку своєї статті, у ній він «тлумачить законодавче поняття лемківської меншини в контексті того, як „Руська Бурса" застосовує його до лемків».

«Яких лемків мав на увазі законодавець, включаючи їх у поняття лемківської етнічної меншини? Зрозуміло, що законодавець не мав наміру ототожнювати етнічну лемківську меншину з „Руською Бурсою", яка є лише однією з кількох лемківських організацій, що можуть ідентифікувати себе з лемківською етнічною меншиною. Лист „Руської Бурси" щодо Купріяновича доводить протилежне, а саме те, що "Руська Бурса" хоче бути єдиним втіленням законної лемківської етнічної меншини та накидати власне визначення ідентичності всім лемкам. Однак я не єдиний, хто вважає, що існує багато різноманітних форм лемківської ідентичності», – пише Богдан Гук.

На думку історика, закон не виключає нікого з поняття лемківської етнічної меншини, а також не заперечує того, що з Лемківщини походять предки як лемків, які вважають себе окремою нацією, лемків-українців, так і тих, хто не займає жодної позиції щодо своєї національної приналежності.

У останньому номері «Ватри» за 2025 рік вміщено теж матеріал про участь делегації дітей з Лемківщини у XXXI сесії Сейму дітей і молоді. На ній однією з доповідачів була Анастасія Гойсак, яка розповіла про лемків та Лемківщину. Серед іншого, вона згадала, що сьогодні більшість представників лемківської громади внаслідок акції «Вісла» проживають на заході Польщі. Редакція квартальника опублікувала повний текст цієї промови.

Є у «Ватрі» вітання ювілярів, а також спогади про тих, кого вже немає серед живих. Традиційно в «Лемківській хроніці» журналу подано короткі повідомлення про те, чим жила громада в минулі місяці, зокрема фоторепортаж з осінніх подій фонду «Новиця» ім. Стефанії та Михайла Марковичів. ●

eprasa.pl eddd93b819

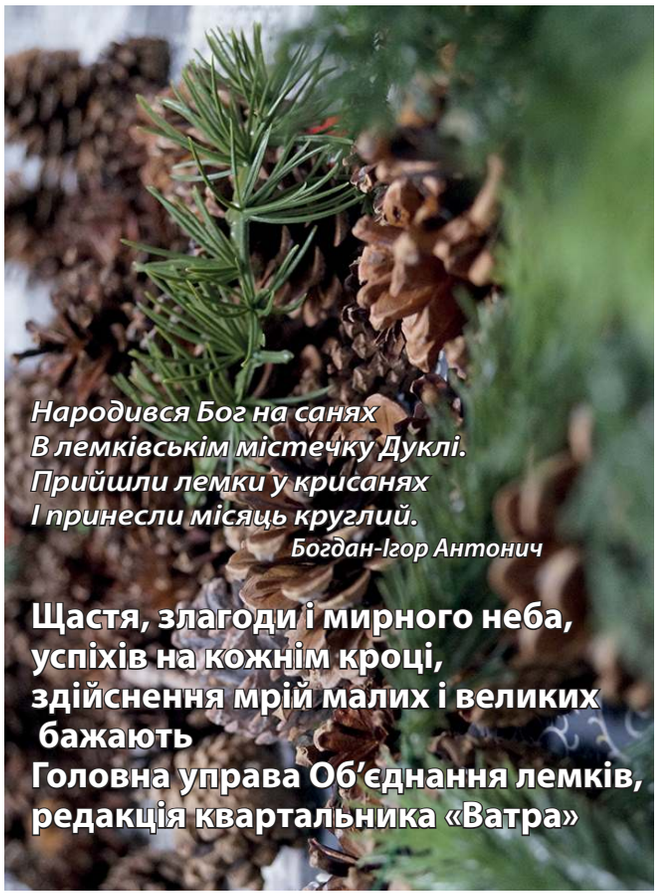

ОГОЛОШЕННЯ

На четвертому році повномасштабної війни росії проти України посилюється втома як усередині України, так і за її межами. Але Україна залишається рішуче налаштованою на боротьбу і надалі потребує підтримки з боку своїх партнерів. Незважаючи на погіршення відносин між Києвом та Варшавою, Польща є важливим партнером України у сфері безпеки. На сторінках «Альманаху» 2026 року Пйотр Поґожельський аналізує проблеми у польсько-українських відносинах та наголошує на важливості утримувати добросусідські стосунки задля безпеки обох країн. Журналіст Даріуш Матерняк звертає увагу на значний вплив російської дезінформації та пропаганди у відносинах між офіційними Києвом та Варшавою, роблячи акцент на інтернет-кампаніях. Важливу роль у стосунках між Україною та Польщею займає Німеччина, історик Андрій Портнов у своєму тексті аналізує складнощі у взаємовідносинах трьох країн, ураховуючи загальноєвропейський контекст та питання гарантій безпеки для України. Підприємливі українці, які знайшли прихисток від війни у Польщі, почали відкривати тут свої фірми. Про те, як у Польщі розвивається бізнес українців, можна прочитати у матеріалі української журналістки Наталії Волосацької.

У цьогорічному виданні «Українського альманаху» найбільше текстів у рубриці «Історія». Читач із тексту історика Андрія Яремчука має можливість дізнатись про те, як відбувалась робота над підрахунком українських жертв від рук поляків на початку Другої світової війни у 1939 році. Стаття Андрія Яремчука є епізодом великого проєкту при Українському католицькому університеті під керівництвом професора Ігоря Галагіди «Жертви українсько-польського протистояння 1939–1947 років», який тривав кілька років. Історик Андрій Когут у своїй статті аналізує тему операції «Вісла» у польському дискурсі в останніх роках, зосереджуючись на політичній складовій. Тема УПА та ОУН розділяє Польщу та Україну, наповнюючи дискусію емоційною складовою. Тим не менше, історія не є чорно-білою, і якраз про це ми дізнаємося зі статті історика Ярослава Антонюка, де він пише про поляків у підпіллі ОУН та УПА. В історичній рубриці читач «Альманаху» також знайде тексти про батька митрополита Андрея Шептицького; польський та єврейський театри у Львові у перші повоєнні роки; науковий доробок Стефана Балея; Євгена Коновальця та його діяльність у 1920 році; антиукраїнську акцію польського підпілля у Сагрині в 1944 році; президентів УНР в екзилі.

У 2024 році вийшло польськомовне видання книжки української історикині Наталії Старченко «Українські світи Речі Посполитої». Чому ця книжка особлива і кому вона може бути цікавою, можна прочитати у тексті історикині з Києво-Могилянської академії Маргарити Стафійчук.

Українські актори у Польщі доволі успішно будують свою кар'єру. Журналістка Яна Стемпневич порозмовляла з представницями та представником українського акторського цеху в Польщі та показала, як вони йшли до свого успіху в новій країні. росія руйнує не лише цивільну та військову інфраструктури, але й культурну сферу. Стаття Ігоря Пошивайла детально розповідає про такі руйнування. Євген Яковенко натомість розповідає про двомовні польсько-українські видання останніх років як про простір діалогу.

Діалог допомагає долати труднощі і знаходити найкращі варіанти для подальшого розвитку та готовності до змін. Тексти Ігоря Горківа та Наталії Кертичак про нові виклики та важливість діалогу для української меншини у Польщі, з огляду на зміни, які відбулись за останні кілька років. Славко Савчук також зосереджується на темі нових викликів, але вже для українських меншинних структур на Підляшші, які мають свою специфіку та історію. У великому матеріалі авторства Григорія Купріяновича читаємо про національні і етнічні меншини у Польщі між законом і реальністю – проблеми та перспективи.

З огляду на різноманітність текстів, які охоплюють не лише різні тематики, але й епохи, в цьогорічному «Українському альманасі» кожен може знайти щось цікаве для себе. ●

eprasa.pl eddd93b819

РЕЦЕНЗІЇ

19 різдвяних історій: коротка проза. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2019. – 216 с.

Леся КОРОСТАТЕВИЧ

Різдвяна палітра: дев'ятнадцять історій про тепле і складне

Ця збірка – наче цілий світ, розкритий під час одного святкового сезону, це і різноманітне святкування, і спогади, і чудеса, і надії, пов'язані з Різдвом. Особливість її в тому, що кожна історія – по-своєму унікальна, глибока і щира. І хоча ми звикли асоціювати Різдво з конкретними образами: ялинкою, подарунками, святковим столом, ця книга дарує нам можливість побачити свято з різних ракурсів.

У збірці представлені історії, які розкривають Різдво через різні призми: від особистих спогадів героїв до загальних роздумів, пов'язаних із святом. Серед цих історій є релігійні, духовні оповідання, пов'язані з народженням Спасителя. Є й ті, що розповідають про прості, але дуже важливі моменти, коли родини збираються разом, щоб святкувати Різдво, згадуючи теплі миті дитинства та сподівання.

Деякі історії з цієї збірки, можливо, здатні зворушити, інші ж – викликають м'яку усмішку, деякі – теплий сміх. Книга дозволяє пережити не лише самі святкові моменти, але й відчути цінність тих речей, що зазвичай залишаються поза увагою. Наприклад, одна з історій – про те, як київська фрілансерка на Різдво мала відвезти кота до нових господарів за місто. Вона вийшла не на тій зупинці електрички в малолюдній частині пригороду. Там вона зустріла симпатичного хлопця, який саме повертався з невдалого побачення – дівчина, до якої він приїхав, так і не відкрила двері. Тож нові знайомі вирішили разом повернутися в місто і відсвяткувати з шампанським та хлібом (це все, що в них було) в електричці. Така зустріч стала початком нової історії – кота дівчина вирішила більше не віддавати, та й з цим хлопцем почало все складатися дуже добре. Ця історія проста, навіть трішки чарівна і така, що залишає тепло.

Особливу силу в книзі мають історії, що пов'язані з війною. Ми часто забуваємо, що далеко не всі мають змогу святкувати Різдво вдома, у колі родини. Війна, і зокрема той біль і розлука, які вона приносить, робить святковий період ще більш цінним, але водночас і болючим. Оповідання про військових, які на Різдво знаходяться на фронті, далекі від дому, від родини, змушують замислитись про те, скільки важливих моментів ми приймаємо як належне. Їхнє прагнення повернутися додому, обійняти рідних і хоча б на кілька хвилин забути про війну – це те, що не залишить байдужим жодного читача. Так про це згадує авторка: «Я думаю про історії Різдва людей на війні. Чоловіків, які понад усе хотіли би опинитися на Різдво зі своїми родинами, з дружинами і дітьми. Зі своїми батьками. А натомість вони лежать у холодних окопах, бережуть мир для нас усіх, хто тепер святкує. Телефонують своїм рідним, бажають їм щасливого Різдва і сподіваються, що наступного року все буде по-іншому. Мирно і щасливо. Що не буде війни, не буде розлуки». Це уривок з одного із зворушливих оповідань, що демонструє реальність сучасного Різдва для тих, хто на війні. Це нагадує нам про цінність миру та спокою і допомагає по-новому оцінити важливість сімейних традицій, яких так часто бракує у складні часи.

Збірка також охоплює теми затишку, домашнього тепла та магії свят. Адже Різдво – це не лише особливий день в календарі, а ціла атмосфера, яку створюють близькі люди, традиції і спільні моменти. Для багатьох з нас це час, коли ми повертаємось до простих радощів: аромат свіжоспечених пампушок, дзвінки з родичами, святкові страви, ялинка, подарунки і навіть маленькі чудеса, що відбуваються у цей день.

Є історії, що поринають у ностальгію за дитинством. Вони передають відчуття того, як святкували Різдво в родинах, яких уже немає, як зібрання навколо столу дарували спокій і щастя. Такі оповідання нагадують нам про значення родини, спільного святкування, гармонії й любові. У них прихований глибокий сенс – без цих простих, але важливих речей неможливо уявити справжнє Різдво.

Також є й більш легкі та гумористичні оповіді, які додають різноманіття до цієї збірки. Вони розповідають про цікаві та смішні ситуації, що виникають на святкових вечірках, про незвичні подарунки, несподівані випадки і навіть про маленькі хаоси, що можуть відбуватися в будь-якій родині під час святкування. Ці моменти змушують усміхатися і згадувати власні святкові курйози.

Ще одна тема, яку не можна оминути в книзі, – це чудеса. Іноді вони можуть бути зовсім простими – добрі слова від чужої людини, несподіваний подарунок або маленька допомога в нужді. Але іноді вони глибші – це моменти, які дарують нам надію і світло навіть у найтемніші часи.

Всі ці історії є свого роду нагадуванням про те, що Різдво – це не лише час для святкувань і відпочинку, але й час для переосмислення цінностей і відносин із іншими. Вони наголошують на важливості добра, милосердя, співчуття і бажання допомогти один одному.

«19 різдвяних історій» – це калейдоскоп емоцій, спогадів, думок і переживань. Книга дарує можливість відчути себе частиною цього особливого святкового часу, з усіма його радощами, труднощами та магією. Кожне оповідання – це окрема частинка святкової мозаїки, що з'єднує разом різні погляди на те, що таке Різдво і чому воно важливе для кожного з нас.

Ця книга чудово підходить для тих, хто хоче відчути атмосферу Різдва. Вона може стати чудовим подарунком для близьких або навіть для себе, щоб зануритись у святкову атмосферу, незалежно від часу року. Збірка дозволяє повернутися у час, де панує мир, радість і любов. Вона нагадує, що справжнє Різдво – це не стільки про матеріальні блага, скільки про внутрішнє світло і здатність дарувати радість іншим. ●

eprasa.pl eddd93b819

У Нашої Найдорожчої Берегині Роду

ПАРАСКЕВІЇ КОЦЬ

гарний Ювілей – 90-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ!

Тож найкращі побажання:

добра від ближніх, міцного здоров'я

і багато Божих ласк

складають діти, внуки і правнуки

МАЛАНКА В ТШЕБ'ЯТОВІ

Щиросердечно запрошуємо всіх охочих до спільної забави! До танцю гратиме гурт «HARAZD»
Організатори гарантують теплі та холодні страви, безалкогольні напої і веселу забаву до ранку!
Забава відбудеться 17.01.2026 о 20:00.
Місце: Домівка ОУП, Тшеб'ятів,
вул. Śluzowa 21
Кількість місць обмежена!
Детальніша інформація та резервація місць за номером телефону: +48 609 271 201 (Богдан Патра)

Організатори

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10 / +48 661-420-649, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogłoszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok),
Olena Humeniuk (Kijów), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1400 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl eddd93b819

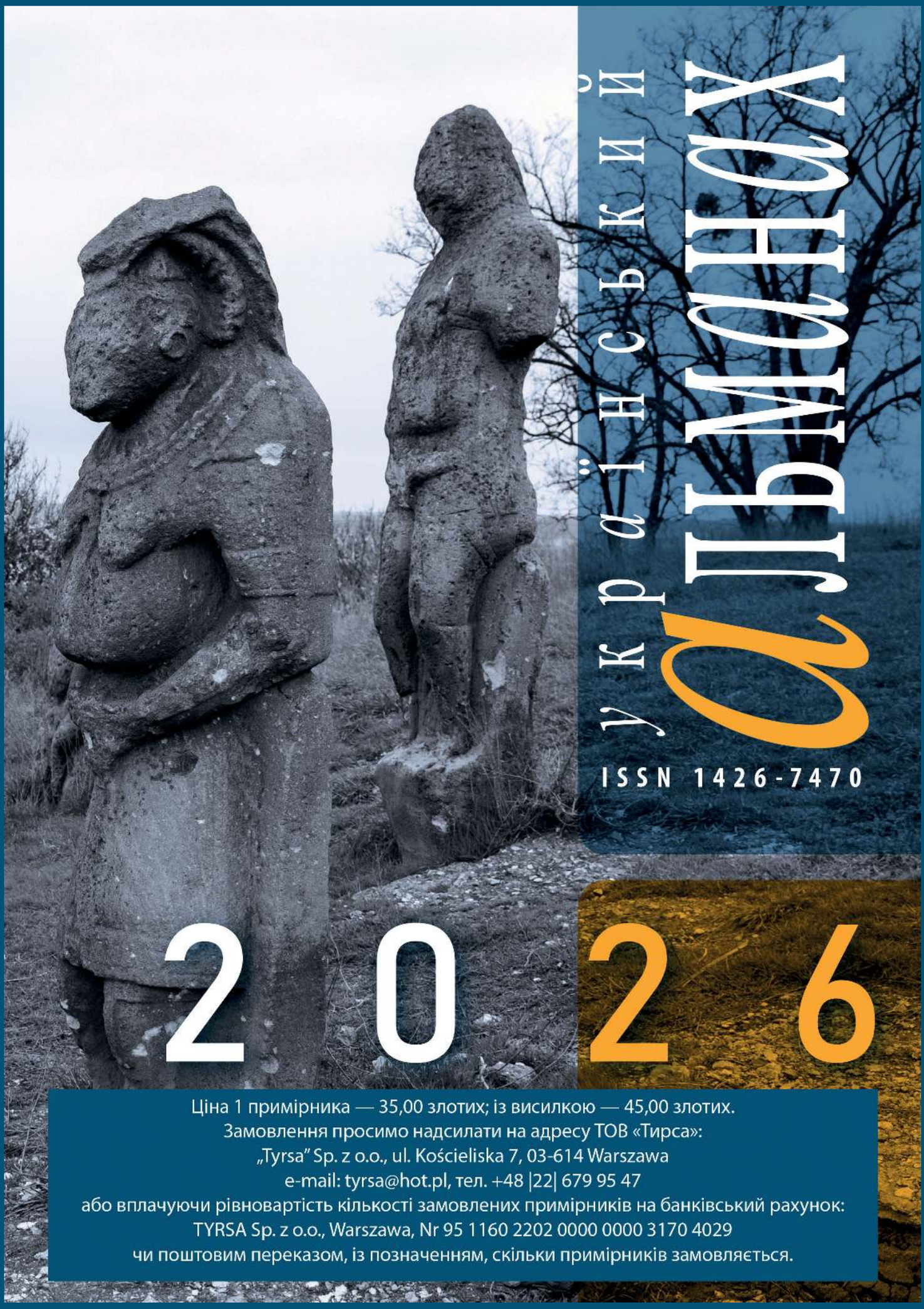

Український альманах

ISSN 1426-7470

2026

Ціна 1 примірника — 35,00 злотих; із висилкою — 45,00 злотих.
Замовлення просимо надсилати на адресу ТОВ «Тирса»:
„Tyrsa" Sp. z o.o., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
e-mail: tyrsa@hot.pl, тел. +48 |22| 679 95 47
або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок:
TYRSA Sp. z o.o., Warszawa, Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029
чи поштовим переказом, із позначенням, скільки примірників замовляється.

eprasa.pl eddd93b819